

Żubr grzecznie żuje dojrzałą porzeczkę, czyli o rz i ż

Żubr grzecznie żuje dojrzałą porzeczkę, czyli o rz i ż

Żubr

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Ćwiczenie 1

Wypisz z wyrazowych ciągów słowa z 'rz' i 'ż'. Następnie zapisz odpowiednie zasady ortograficzne dotyczące pisowni 'rz' i 'ż'.

orzełgorzkistarzecwzgórzewierzęfutrzanyotworzył

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

kominiarzstolarzlekarzgrabarzrzeźbiarzfalszerzycerz

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

grzeczniechrzankrzykprzódbrzęgrzcinadrzewowrzosujrzyć

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

służybożekpieniążekksiążęzamrożonymażedružyna

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

lżejodwilżmałżłżerżyzadrżżałoranzadabranża

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Tu wpisz wyraz.

Źródło: zpe.gov.pl, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

W podanych zdaniach zaznacz wyrazy stanowiące wyjątki od zasad pisowni „rz” lub „ż”.

 żółty

Słowo jest jak pszczoła: posiada miód i żądło.

Przed dobrym owsem i pszenica czoła uchyli.

Moda kształtuje ciało kobiety na swój własny sposób.

Dobremu wszędzie dobrze.

Gdzie Bóg gospodarzy, tam się wszystko darzy.

Najlepsza jesień tego nie zrodzi, czego wiosna nie zasiała.

Dżdżystym rankiem piegże siedziały na gałęzi przed oknem.

Gżegżółka jest gwarową nazwą kukułki.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Do wyjątków zaznaczonych w poprzednim ćwiczeniu dopisz w polu poniżej lub zeszycie po dwa wyrazy pokrewne.

Ćwiczenie 4

Narysuj talerz z warzywami, które w nazwie mają literę „ż” albo „rz”.

Ćwiczenie 5

Dopasuj do siebie sylaby tak, aby powstały wyrazy z „ż” lub „rz”.

bu	ko
łoż	żki
wie	rza
wróż	żo
każ	rzeń
chy	żuch
ko	rzę
cię	ba
ko	ża
zwie	dy

Źródło: zpe.gov.pl, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Uzupełnij związki frazeologiczne wybranymi wyrazami z poprzedniego zadania. Użyj odpowiedniej formy gramatycznej.

ręka
 Babel
przykuty do
król
w calu
na dziennym
 w szklance wody
coś pasuje jak kwiatek do

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

The infographic is designed to look like a collection of school supplies. On the left is a yellow notepad with blue lines and a blue ink splat at the bottom. It contains the title 'Zapamiętaj, „rz” piszemy:' followed by four numbered rules. To the right of the notepad are five colored pencils (red, yellow, green, blue, orange) and a blue pen. On the far right are two sticky notes: a yellow one at the top and a pink one at the bottom.

Zapamiętaj, „rz” piszemy:

- gdy w wyrazach pokrewnych wymienia się na „r”, ①
- po spółgłoskach: b, p, d, t, g, k, ch, j, w, ②
- w rzeczownikach rodzaju męskiego zakończonych na -arz, -erz, ③
- w rzeczownikach rodzaju męskiego zakończonych na -mierz, -mistrz. ④

Wyjątki, od pisowni „rz” po spółgłoskach - warto je zapamiętać! ⑤

**„rz”
PISOWNIA „rz”
„rz”**

1

Wymiana na „r”:

dobrze - dobry
rowerzysta - rower

tworzyć - twórca
morze - morski

2

„Rz” po spółgłoskach:

brzeg
przepaść
drzewo
trzask
grzmot
krzyk
chrzan
ujrzyć
wrzos

3

Zakończenia

-arz, -erz:

murarz
rzeźbiarz
malarz
harcerz
tancerz
pasterz

4

Zakończenia

-mierz, -mistrz:

kątomierz
Kazimierz
szermierz
burmistrz
harczmistrz
arcymistrz

Wyjątki:

bukszpan

obszar

kształt

pszczoła

pszenica

Pszczyna

wszyscy

gzęgźółka

piegża

Zasady pisowni „rz”

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

Uzupełnij puste miejsca wyrazami rozpoczynającymi się odpowiednio na 'ż' lub 'rz'.

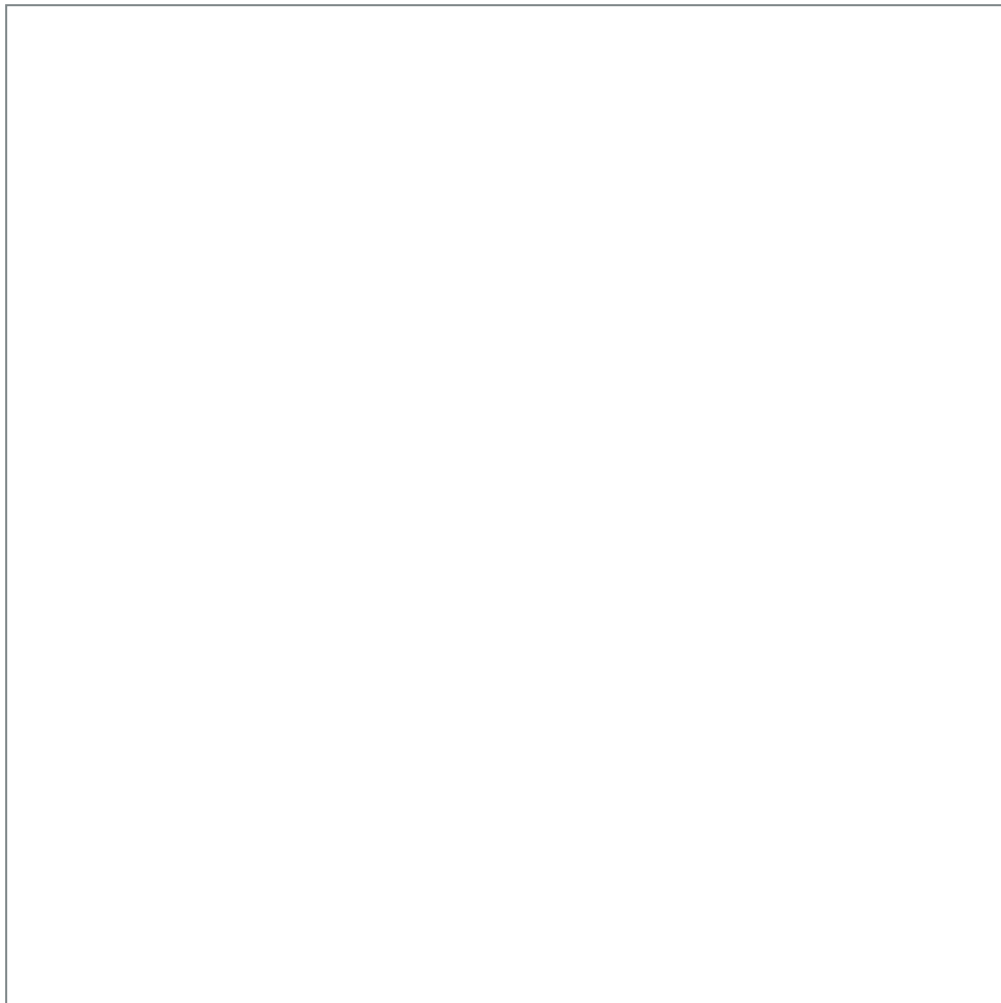
	miasto	roślina	zwierzę	zawód
rz				
ż				

	cecha	przedmiot	sławna osoba	czynność
rz				
ż				

Źródło: zpe.gov.pl, licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Wymyśl rebus z wyrazami zawierającymi 'rz' i 'ż'.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 8

Połącz w pary wyrazy oraz brakujące litery: „rz” lub „ż”.

dra...nić	rz
wa...y	rz
g...echy	ż
pra...y	ż
ma...yć	ż

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 9

Uzupełnij brakujące litery rz" i „ż”.

Nad b[] egiem mo[] a mo[] na spędzać czas na
le[] eniu na pla[] y, ma[] eniu o niebieskich
migdałach. Młodzie[] ko[] ysta z kąpieli, a starsi pla
[] ują na le[] akach. Maluchy wyg[] ebują
piasek i two[] ą babki albo p[] elewają wodę wiaderkiem.
Niewa[] ny wiek, ka[] dy spędza czas na p[]
yjemnościach.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 10

Dopasuj podpisy do rysunków. Zwróć uwagę na pisownię wyrazów.

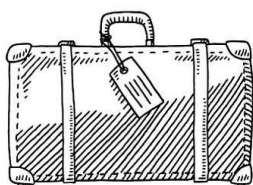
małż

bagaż

mistrz

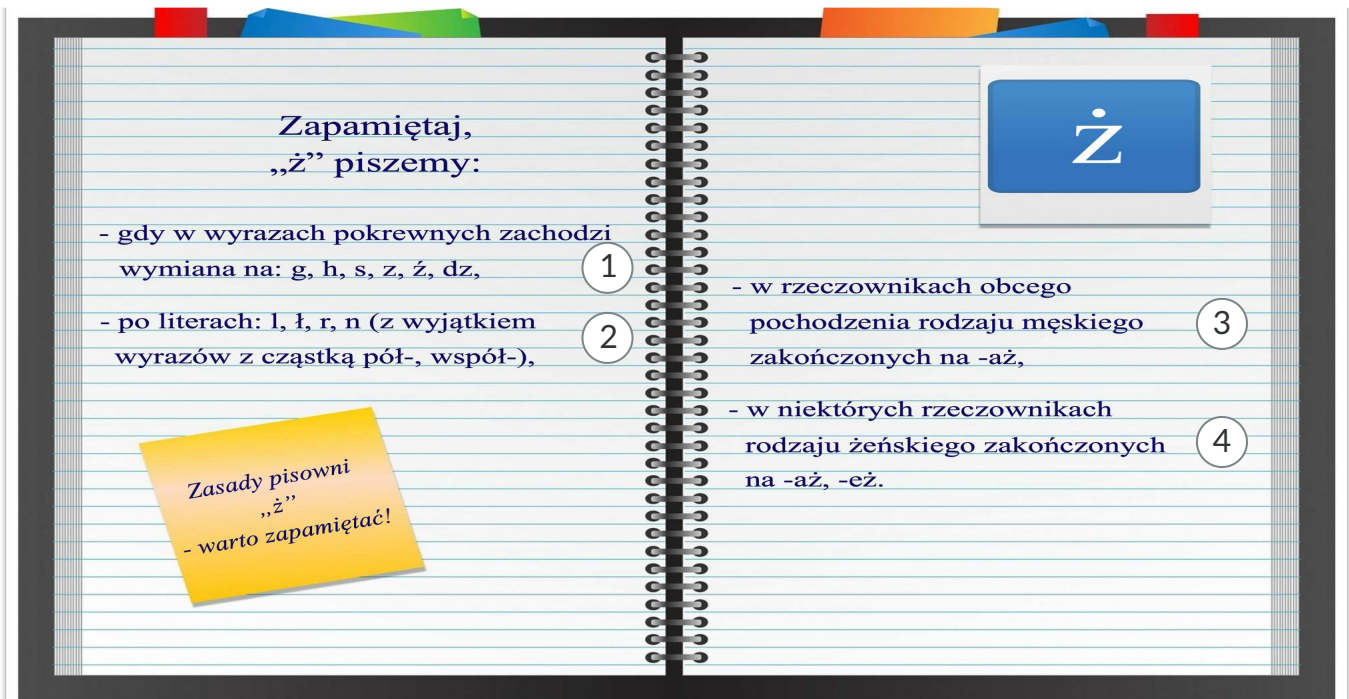

harcerz

WRZOS

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

1

Wymiana na g, h, s, z, ż, dz:

książka – księga
drużyna – druh
książę – księstwo
każę – kazać
przerażony – przeraźliwy
pieniązek – pieniądz

Pisownia po literach: l, ł, r, n:

lżej
małż
małżeństwo
inżynier
sierżant
oranżada
rewanż

Zakończenia -aż:

witraż
garaż
montaż
bagaż
wiraż
reportaż
bandaż
pejzaż

Zakończenia -aż, -eż:

straż
sprzedaż
wyprzedaż
kradzież
młodzież

Ćwiczenie 11

Do podanych wyrazów dopasuj odpowiednie zasady ortograficzne.

bagaż	wicemistrz	małże	harcerz	wrzosy
rz wymienne na r	ż w rzeczownikach pochodzenia obcego zakończonych na: -aż, -eż	rz w rzeczownikach zakończonych na: -arz, -erz, -mistrz	rz po spółgłoskach: d, t, p, b, k, g, ch, j, w	ż niewymienne

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 12

Przyporządkuj podane wyrazy do odpowiednich rubryk.

Wyrazy, w których „rz” wymienia się na „r”.

Wyrazy, w których „rz” występuje po spółgłoskach: b, p, d, t, g, k, w, j, ch.

Wyrazy, w których „rz” występuje w zakończeniach rzeczowników: -arz, -erz, -mistrz.

grządki

bramkarz

zegarmistrz

marzec

pokrzywa

malarz

talerz

starzec

mierzyć

potrzeby

wierzyć

chrzan

Ćwiczenie 13

Umieść podanej poniżej pary wyrazów przy odpowiadających im zasadach.

„Ż” piszemy:

➤ gdy wymienia się na **g** np.

➤ gdy wymienia się na **s** np.

➤ gdy wymienia się na **z** np.

➤ gdy wymienia się na **ź** np.

➤ gdy wymienia się na **dz** np.

grozę - groźba

maże - mazać

można - mogę

pieniężny - pieniądz

papież - papieski

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.